

Základná škola s materskou školou, Rakovice

**Národný štandard finančnej gramotnosti
v podmienkach ZŠ s MŠ, Rakovice**

Problematika financií je veľmi široká, preto program finančnej gramotnosti v našej základnej škole vychádza z Národného štandardu finančnej gramotnosti MŠ SR a MF SR. Témy sú štruktúrované tak, aby im žiaci porozumeli a aby sa rozšírili a umocnili ich schopnosti. Vedíme ich k tomu, aby naučili riešiť úlohy a problémy, s ktorými sa môžu stretnúť v praxi. Vzdelávanie sa realizuje prostredníctvom zážitkových metód, praktických cvičení, projektov využitím IKT. Primárnou cieľovou skupinou projektu sú žiaci 1. až 9. ročníka, sekundárnou cieľovou skupinou sú učitelia a terciárnou cieľovou skupinou sú rodičia, širšia rodina a známi, s ktorými žiaci diskutujú o svojich školských zadaniach a domácich úlohách. Tento zážitkový program je rozdelený do dvoch projektov a súčasne je súčasťou jednotlivých vyučovacích predmetov. Žiaci absolvovaním programu získajú prehľad z oblasti finančnej gramotnosti.

ZŠ ISCED 1

Využitie tém v jednotlivých vyučovacích predmetoch

1. ROČNÍK

1. Človek vo sfére peňazí

Matematika:

Pomenovať základné ľudské hodnoty. (*slovné úlohy*)

Prírodoveda:

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti. Osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Výlety, exkurzie

Opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám. Opísať možné dôsledky takéhoto odhalenia.

Prírodoveda:

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Prírodoveda:

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny. Opísať príklady základných životných potrieb. Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Matematika:

Vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Prírodoveda

Vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Náboženská výchova

Opísať, ktoré charitatívne organizácie žiak vo svojom okolí pozná.

Slovenský jazyk a literatúra

Opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

5. Úver a dlh

Triednická hodina

Opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich požičiava. Popísať dôsledky oboch možností.

Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka. Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

6. Sporenie a investovanie

Matematika

Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Prírodoveda, slovenský jazyk a literatúra

Vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine. Pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

Exkurzia, výlety

Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

2. ROČNÍK

1. Človek vo sfére peňazí

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

- kompetencia: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- kompetencia: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- kompetencia: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- kompetencia: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.
- kompetencia: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Pomenovať základné ľudské hodnoty. Pomenovať základné ľudské potreby.

- kompetencia: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

- kompetencia: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať príklady bohatstva a chudoby.

- kompetencia: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti. Osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.

Využitie v predmete: Prírodoveda, Matematika, Vlastiveda, Slovenský jazyk a literatúra

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

- kompetencia: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

- kompetencia: Kontrolovať osobné informácie.
- kompetencia: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- kompetencia: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.
- kompetencia: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov. Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

- kompetencia: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám. Opísať možné dôsledky takéhoto odhalenia.

- kompetencia: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele. Vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív. Používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

- kompetencia: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť podmienky na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch.

Využitie v predmete: Vlastiveda, Matematika, Informatická výchova

3. ROČNÍK

1. Človek vo sfére peňazí

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

- zodpovednosť za existenciu, práca, povinnosť, samostatnosť

Očakávania, že absolvent je schopný: Úroveň 1: Pomenovať základné ľudské hodnoty - život, zdravie, rodina...

Pomenovať základné ľudské potreby – jedlo, šatstvo, veci osobnej potreby, hračky, teplo,...

- peniaze

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

- odmena

Očakávania, že absolvent je schopný: Úroveň 1: Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávaná, že absolvent je schopný: *Úroveň 1:* Opísať príklady bohatstva a chudoby.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávaná, že absolvent je schopný: *Úroveň 1:* Vedieť stručne popísať ekonomickú sféru človeka a rodiny.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávaná, že absolvent je schopný: *Úroveň 1:* Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti. Osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.

- cena predmetov, dopad na prírodu a človeka

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné informácie.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

- význam peňazí, priority tovarov

Očakávaná, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov. Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

- slovo re-KLAM-a – nie všetko, čo sa v nej uvádza je pravda

Očakávaná, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Uviesť príklady, prečo sa oplatí jednotlivcovi byť dobre finančne informovaný. Opísať zdroje finančných informácií.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

- kľúč od domu, cenné veci v dome...

Očakávaná, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám. Opísať možné dôsledky takéhoto odhalenia.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

- poznať priority pri mýnaní peňazí, kupovať len to, na čo mám peniaze

Očakávaná, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele. Vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív. Používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávaná, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Uviesť príklady mýnania peňazí u detí predchádzajúcich generácií. Porozprávať o hodnotách a postojoch predchádzajúcich generácií na základe ich osobných príbehov o peniazoch.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávaná, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Vysvetliť podmienky na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch.

- pojem záručný list, záručná doba, kupovať kvalitné výrobky, zisťovať dôvody zlacneného tovaru, reklamovať chybný tovar

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi. Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

- dopĺňať si vzdelanie počas života, prispôsobovanie sa rodiny dobe, v ktorej žijeme

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

- škola – vzdelanie – práca – peniaze – životné potreby

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať príklady základných životných potrieb.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

- mzda, naturálne, brigáda

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom.

- nerovnaký príjem, nestálosť príjmu, počet zamestnaní, rozdiel výšky príjmov podľa pracovného zaradenia, možnosť príjmu žiaka – štipendium

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

- kvalifikovaný pracovník – odborník vo svojom obore – ohodnotenie, porovnanie žiakov v škole známky

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov. Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Porozprávať, aké môžu byť výdavky na domácnosť a aké môžu byť zdroje príjmov v domácnosti.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

- elektrika, plyn, voda, odpad, potraviny...

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

- nakupovať podľa priorít

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať, ktoré charitatívne organizácie žiak vo svojom okolí pozná.

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

- pojem závet

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Uviesť predmet, ktorý zdedil niektorý z členov domácnosti.

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

5. Úver a dlh

Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

-pôžička - vrátenie

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdlžením alebo ako ich zvládnuť.

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich požičiava. Popísať dôsledky oboch možností.

- auto, byt

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

- vrátiť vec v takom stave, v akom som si ju požičal

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka. Opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú osobnú vec.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požíciavani si cenných predmetov alebo peňazí.

- strata, krádež, neúmyselné poškodenie – postoj v týchto prípadoch

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

6. Sporenie a investovanie

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

- sporenie a majetok

Očakávania, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

- zakúpenie – investícia dom, byt, auto, zberatelia

Očakávania, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Vysvetliť, prečo je dobré ukladať peniaze vo finančnej inštitúcii.

- ochrana pred zlodejom

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1: Vysvetliť, na čo by človek mohol minúť väčšiu sumu peňazí, ktorú si našetril v peňažnej inštitúcii.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Vysvetliť, že za všetko sa platí daň. Popísať, ako sa kupuje dom alebo auto pre domácnosť a aké majú s tým rodičia výdavky.

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný: *Úroveň 1:* Vysvetliť, prečo je potrebné vytvárať prostredie dôvery a bezpečia pri používaní peňazí v rámci denného nakupovania, ale aj ich šetrenia. Porozprávať o tom, ako predchádzať stratám a znehodnoteniu vecí a peňazí.

- kupovať veci dennej spotreby, nekupovať veci na sklad

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

7. Riadenie rizika a poistenie

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

- podomový predaj, značkový tovar, ázijskí predajcovia

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Opísať na jednoduchých príkladoch existenciu vonkajších vplyvov na človeka.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine. Pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

Čiastková kompetencia 4:

Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

- životné, zdravotné, automobilov

Očakávania, že žiak je schopný: Úroveň 1: Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje .

Využitie v predmete: SJL (čítanie), Prírodoveda, Vlastiveda, Triednická hodina

1. Človek vo sfére peňazí	
Vysvetliť žiakom pojem zodpovednosti a samostatnosti vo vzťahu k ich vlastnej existencii v dospelosti. - Oboznámiť žiakov s pojmami ľudská hodnota a ľudská potreba na príkladoch zo života v rámci mentálnej úrovne a sociálneho zaradenia žiakov (rodina, zdravie, jedlo, spánok, a pod.) - Vysvetliť žiakom prepojenie medzi prácou a jedným z jej možných ohodnotení – peniazmi (žiač za svoju prácu v škole je ohodnotený známku, výpomoc s domácimi prácami – pochvala od rodičov, vreckové) - Popísať problematiku bohatstva a chudoby s dôrazom na meniteľnosť daného stavu (chudoba nie je dedičná je to len ľudské rozhodnutie zostať chudobným) Kollár – bohatý, bezdomovec – chudoba (Deti sú schopné prekonať finančné nedostatky vlastných rodičov) - Vychovávať žiakov k váženiu si a uvedomeniu si duchovných a materiálnych hodnôt vo svojom okolí – žiť hospodárne (praktické narábanie s vecami úmyselné neničenie)	Matematika Slovné úlohy: sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie
2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí	
Naučiť žiakov byť zodpovednými za vlastné rozhodnutia v oblasti financií (možný zárobok nesmie byť prekročený neuváženými výdavkami – dieťa ide do obchodu a má 1 euro a chce si kúpiť čokoládu,	Matematika Slovné úlohy: sčítanie, odčítanie,

musí si byť vedomé akú finančnú hodnotu má pri sebe a že hodnota čokolády nesmie byť vyššia) - Pri zhodnocovaní vlastných financií používať overené zdroje – médiá, inštitúcie garantované štátom a nepodľahnúť lákavým ponukám finančných podvodníkov – zneužívanie osobných údajov (meno bydlisko, tel. číslo sú ich osobné údaje, ktoré sa nemajú cudzím ľuďom hovoriť) - Vedieť si vytvoriť hierarchiu najnutnejších a menej potrebných finančných výdavkov (môžem si kúpiť len to, na čo mám peniaze) - Použiť príklady rôznych generácií ohľadom míňania peňazí (21. stor. – mobily, počítače, hry oblečenie 20. stor. – kino, spoločenské aktivity, šport, oblečenie) - Každý človek má nárok reklamovať chybný tovar – ochrana spotrebiteľa (čokoláda po záručnej dobe)	násobenie, delenie
3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca	
Vysvetliť žiakom, čo je to osobná, rodinná a spoločenská potreba (ja si chcem kúpiť, my si chceme kúpiť, dosiahnuť niečo – uznanie, spoločenské postavenie) - Príklady na životné potreby (získať vhodné vzdelanie, nájsť si vyhovujúcu prácu – mať stabilný príjem pre zabezpečenie rodiny) - Žiakom zdôrazniť, že štúdium je prvým predpokladom pre získanie zamestnania (je dôležitý výber školy, ktorý má predznamenávať ďalšie pracovné smerovanie žiaka) - Vysvetliť žiakom možné spôsoby získavania peňazí: plat za prácu, dar, dedičstvo a pod. - Naša spoločnosť, v ktorej žijeme, má nastavený systém vo vzťahu k peniazom. Každý človek, rodina potrebuje peniaze k prežitiu. - Úspešnosť vo finančnej oblasti: stabilná práca s možným kariérnym postupom, - Neúspešnosť: krátkodobé finančne nezaujímavé zamestnania	Matematika Slovné úlohy: sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie
4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi	
- Vypracovať si finančný plán, v ktorom viem porovnať predpokladaný príjem s možnými výdavkami a na základe zistených faktov konať finančne transakcie (výlet) - V diskusii overiť vnímanie žiakov ohľadom výdavkov v domácnosti - Vysvetliť žiakom dôležitosť prehľadnosti v dokumentoch typu: dedičstvo, faktúry, dôležité účty - Vysvetliť žiakom systém cenových relácií v rôznych obchodoch a nasmerovať ich na zodpovedné rozhodovanie pri nákupe (čokoláda v Tesco stojí 1 euro, tá istá čokoláda v Lidli stojí 0,80 centov, zvážiť si možné použitie vzniknutého finančného rozdielu) - Vysvetliť žiakom zmysel charitatívnych organizácií a poukázať na ich vierohodnosť (podvody)	Matematika Slovné úlohy: sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie
5. Úver a dlh	
- Vysvetliť žiakom požičiavanie peňazí (kúpa auta, bytu a ich vlastnú zodpovednosť pri ich splácaní – výška príjmu, nutné výdavky, zostatok – platba úveru)	Matematika Slovné úlohy:

- Každý, kto si niečo požičia (knihu), by mal splniť dohodu ohľadom termínu vrátenia a nepoškodenia - Vysvetliť deťom riziko požičiavania peňazí a možného zadlženia sa: exekúcia odobratie osobného majetku – bezdomovec	sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie
6. Sporenie a investovanie	
- Vysvetliť žiakom zmysel sporenia: mať záujem si niečo kúpiť alebo si tvoriť stabilnú finančnú rezervu (šetrenie do pokladničiek a pod.) - Vysvetliť žiakom slovo investícia: kúpa domu a jeho dlho trvajúca finančná hodnota - Narábanie s peniazmi: ukladanie do vierohodných finančných inštitúcií – banky + nabiehajúce úroky, ochrana pred zlodejmi - Vysvetliť žiakom investovanie väčšej sumy do vecí, ktorá bude mať dlhotrvajúcu hodnotu s možnosťou zvýšenia nákupnej ceny. (dom) - Vysvetliť žiakom pojem daň a jej praktické uplatňovanie, napr. kúpa domu	Matematika Slovné úlohy: sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie
7. Riadenie rizika a poistenie	
- Vysvetliť pojem riziko na úrovni nedbanlivého narábania s peniazmi (zadlženie sa v dôsledku väčších výdavkov ako príjmov, vreckové na týždeň miniem za dva dni a požičiam si od kamaráta) - Niekedy nie z vlastnej viny stratí človek zamestnanie, dôvodom je nesprávne hospodárenie firmy, štátu - Vysvetliť žiakom, že už v mladosti treba myslieť na starobu a dôchodok a tvoriť si finančné rezervy prostredníctvom produktov ponúkaných finančnými inštitúciami. Sociálna a finančná istota v starobe je základným predpokladom na dôstojne dožitie - Vysvetliť žiakom základné princípy poistenia: istota prostredníctvom poistenia (stane sa úraz, zdravotná poisťovňa preplatí bolestné)	Matematika Slovné úlohy: sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie

Anglický jazyk

Téma: Hračky

6. Sporenie a investovanie (Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií)

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí (Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia)

Téma: Povolania

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Téma: Moja rodina

1. Človek vo sfére peňazí

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

4. ROČNÍK

Matematika

Uviesť príklady mŕňania peňazí u detí predchádzajúcich generácií.

Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch.

Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže šoriť.

Prírodoveda

Pomenovať základné ľudské hodnoty. Pomenovať základné ľudské potreby.

Opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám.

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

Vlastiveda

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

Slovenský jazyk a literatúra

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom – *slohová zložka*

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele.

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života.

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností.

Telesná výchova

Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

ZŠ ISCED 2

Slovenský jazyk a literatúra

5. ročník:

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia – *sloh – reklama*

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

6. ročník:

Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov - *opis*

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností – *opisný slohový postup*

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní – *SJL – diskusia, argument, protiargument*

Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí – *slohová zložka, literárna výchova*

Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

7. ročník:

Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich – ***SJL informačný slohový postup***

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní – ***SJL informačný slohový postup***

Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty, diskutovať o výhodách a nevýhodách. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.

8. ročník:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady (literárna výchova).

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom.

Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môžu ovplyvniť príjem počas života. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní – ***SJL životopis***

9. ročník:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady (literárna výchova).

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom – ***literárna výchova***

Opísať výhody a nevýhody využívania úveru – ***literárna výchova***

Popísať hodnotu peňazí.

Literárna exkurzia

Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie.

Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje. Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Anglický jazyk

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrať a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

Čiastková kompetencia

1. Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia. Čiastková kompetencia

2. Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Čiastková kompetencia

3. Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Čiastková kompetencia

4. Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. Čiastková kompetencia

5. Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávaná, že absolvent je schopný:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávaná, že absolvent je schopný:

Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Využitie: Anglický jazyk 5. roč.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávaná, že absolvent je schopný:

Uviesť príklady činnosti jednotlivcov a rodín v ekonomickej oblasti.

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávaná, že absolvent je schopný:

Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce. Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.

Využitie: Anglický jazyk 6., 7. roč.

2.Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia: **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

Čiastková kompetencia

1. Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

2. Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

3. Kontrolovať osobné informácie.

4. Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

5. Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

6. Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste

Využitie: Anglický jazyk 8., 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia. Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie.

Využitie: Anglický jazyk 8. roč.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

Využitie: Anglický jazyk 6., 7. roč.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom. Identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov.

Využitie: Anglický jazyk 8. roč.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca

Celková kompetencia Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia

1. Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
2. Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.
3. Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
4. Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
5. Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy
6. Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Využitie: Anglický jazyk 6., 7., 8., 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Využitie: Anglický jazyk 7., 8., 9. roč.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný

Vysvetliť pojem mzda. Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodine.

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. Uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

Čiastková kompetencia

1. Vypracovať osobný finančný plán.

2. Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

3. Popísať spôsob používania rôznych metód platenia. Čiastková kompetencia

4. Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

5. Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

6. Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele – mŕňanie, sporenie a spoluúčasť. Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory). Vypočítat percentá pripadajúce na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný: Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Vysvetliť, čím sa od seba líšia. Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty. Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Využitie: Anglický jazyk 5. roč.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi míňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov. Prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu.

Využitie: Anglický jazyk 7. roč.

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zistiť vek, v ktorom môže jednotlivec spísať platný závet v danom štáte pobytu. Opísať hlavné prvky jednoduchého závetu a zistiť obvyklé náklady v prípade, že si závet dá vypracovať.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

Čiastková kompetencia

1. Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
2. Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
3. Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť
4. Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia. Opísať výhody a nevýhody využívania úveru. Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky. Vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet.

Využitie: Anglický jazyk 7. roč.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru. Vysvetliť, prečo je dôležité vybudovať si pozitívnu úverovú históriu. Opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako dlho sa tieto uchovávajú. Uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je poskytnutie úveru.

Využitie: Anglický jazyk 6. roč.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadĺžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavaní si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote. Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

Čiastková kompetencia

1. Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
2. Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov
3. Zhodnotiť investičné alternatívy.
4. Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
5. Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
6. Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Popísať hodnotu peňazí. Vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície. Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Využitie: Anglický jazyk 8. roč.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať rôzne zdroje investičných informácií - prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný: Vysvetliť, ako ochrana vkladov chráni investorov.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

Čiastková kompetencia

1. Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík
2. Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

3. Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

4. Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

5. Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť. Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.

Využitie: Anglický jazyk 9. roč.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia

Využitie: Občianska výchova 9. roč.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené. Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Využitie: Anglický jazyk 6., 7., 8., 9. roč.

Nemecký jazyk

6. ročník :

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností.

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Vysvetliť, čím sa od seba líšia.

Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia.

Popísať hodnotu peňazí. Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia.

Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce. Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi míňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Popísať hodnotu peňazí.

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny. Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele – míňanie, sporenie a spoluúčasť.

7. ročník

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.

Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie.

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

8. ročník

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele – míňanie, sporenie a spoluúčasť.

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.

Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

9. ročník

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené.

Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.

Dejepis

Celková kompetencia: **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

Čiastková kompetencia

1. Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
2. Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.
3. Kontrolovať osobné informácie.
4. Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
5. Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
6. Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste

Využitie: Dejepis 9. roč.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia. Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich.

Využitie: triednická hodina, Dejepis 9. roč.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie.

Využitie: Dejepis 7. roč.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

Využitie: Dejepis 8. roč.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom. Identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov.

Využitie: triednická hodina, Dejepis 6., 7., 8., 9. roč.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom.

Využitie: triednická výchova

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

Čiastková kompetencia

1. Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

2. Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

3. Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

4. Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

5. Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

6. Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Využitie: Dejepis 7., 8., 9. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Využitie: Dejepis 5., 6., 7., 8. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Využitie: Dejepis 5., 7., 8. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť pojem mzda. Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

Využitie: Dejepis 5., 7., 8., 9. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodine.

Využitie: Dejepis 7., 8., 9. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. Uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.

Využitie: Dejepis 7., 8. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí.

Využitie: Dejepis 8., 9. roč., triednická hodina

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

Čiastková kompetencia

1. Vypracovať osobný finančný plán.

2. Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
3. Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
4. Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.
5. Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
6. Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele – mŕňanie, sporenie a spoluúčasť. Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory). Vypočítať percentá pripadajúce na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu.

Využitie: triednická hodina

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.

Využitie: Dejepis 8. roč.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Vysvetliť, čím sa od seba líšia. Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty. Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Využitie: Dejepis 8. roč.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi mŕňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a mŕňaní finančných prostriedkov. Prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu.

Využitie: Dejepis 5. roč., triednická hodina

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom.

Využitie: triednická hodina

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zistiť vek, v ktorom môže jednotlivec písať platný závet v danom štáte pobytu. Opísať hlavné prvky jednoduchého závetu a zistiť obvyklé náklady v prípade, že si závet dá vypracovať.

Využitie: Dejepis 7., 8. roč.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia

1. Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
2. Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

3. Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť

4. Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia. Opísať výhody a nevýhody využívania úveru. Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky. Vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet.

Využitie: Dejepis 8. roč.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru. Vysvetliť, prečo je dôležité vybudovať si pozitívnu úverovú históriu. Opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako dlho sa tieto uchovávajú. Uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je poskytnutie úveru.

Využitie: Dejepis 8., 7. roč.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadĺžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavaní si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote. Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Využitie: Dejepis 7., 8. roč.

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch.

Využitie: Dejepis

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

Čiastková kompetencia

1. Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

2. Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov

3. Zhodnotiť investičné alternatívy.

4. Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

5. Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

6. Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Popísať hodnotu peňazí. Vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície. Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať rôzne zdroje investičných informácií - prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie.

Využitie : Dejepis 9. roč.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný: Vysvetliť, ako ochrana vkladov chráni investorov.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

Čiastková kompetencia

1. Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík

2. Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

3. Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

4. Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

5. Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť. Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Využitie: Dejepis, triednická hodina

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.

Využitie: Dejepis 8., 9. roč.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia.

Využitie: Dejepis 5. roč.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať

zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené. Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Využitie: Dejepis 5. roč.

Prírodovedné a výchovné predmety

Využitie finančnej gramotnosti v prírodovedných a výchovných predmetoch

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb. Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie.

Využitie: Matematika, Biológia, Geografia, Fyzika, Chémia, Etická výchova, Triednické hodiny

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Opísať, čo znamená pojem ľudská práca. Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom. Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych. Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.

Využitie: Technika, Triednická hodina, Občianska náuka, Biológia, Telesná výchova, Výtvarná výchova, Tvorba životného prostredia, Etická výchova

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Využitie: Triednická hodina, Občianska náuka, Geografia, Etická výchova

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Uviesť príklady činnosti jednotlivcov a rodín v ekonomickej oblasti.

Využitie: Technika, Občianska náuka, Triednická hodina, Matematika, Fyzika, Etická výchova

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce. Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia. Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.

Využitie: Matematika, Triednická hodina, Technika, Výtvarná výchova, Výchova umením, Etická výchova

3. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia

1. Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
2. Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.
3. Kontrolovať osobné informácie.
4. Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
5. Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
6. Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia. Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom. Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste

Využitie: Matematika, Fyzika, Biológia, Telesná a športová výchova, Občianska náuka, Tvorba životného prostredia, Výtvarná výchova, Geografia, Chémia, Biológia, Etická výchova

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia. Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich.

Využitie: Výtvarná výchova, Technika, Svet práce, Občianska náuka, Triednická hodina, Chémia, Informatika, Etická výchova

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov. Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov. Uviesť spôsoby, ktorými zloději môžu získať osobné údaje a informácie.

Využitie: Občianska výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa. Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

Využitie: Informatika, Občianska náuka, Fyzika, Technika, Výtvarná výchova, Výchova umením, Etická výchova

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom. Identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov.

Využitie: Triednická hodina, Biológia, Občianska náuka, Etická výchova

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov

Očakávania, že žiak je schopný:

Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa. Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Triednická hodina, Etická výchova

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia

1. Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
2. Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.
3. Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
4. Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
5. Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy
6. Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Využitie: Matematika, Geografia, Občianska náuka, Etická výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Etická výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môžu ovplyvniť výber povolania.

Využitie: Občianska náuka, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť pojem mzda. Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

Využitie: Občianska náuka, Triednická hodina, Etická výchova, Technika

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodine.

Využitie: Občianska náuka, Etická výchova, Triednická hodina

Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. Uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.

Využitie: Občianska náuka, Triednická hodina, Matematika, Technika, Svet práce, Etická výchova

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti. Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí. Uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí.

Využitie: Občianska náuka, Triednická hodina, Matematika, Technika, Svet práce

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

Čiastková kompetencia

1. Vypracovať osobný finančný plán.
2. Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
3. Popísať spôsob používania rôznych metód platenia. Čiastková kompetencia
4. Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.
5. Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
6. Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov. Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele – mňanie, sporenie a spoluúčasť. Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory). Vypočítať percentá pripadajúce na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu

Využitie: Matematika, Technika, Občianska výchova, Etická výchova, Informatika

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.

Využitie: Občianska náuka, Informatika, Technika, Etická výchova

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií. Vysvetliť, čím sa od seba líšia. Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty. Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Využitie: Matematika, Informatika, Technika, Občianska náuka

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe. Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi míňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov. Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov. Prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu.

Využitie: Matematika, Fyzika, Informatika, Technika, Výchova umením

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom

Využitie: Triednická hodina, Občianska náuka, Etická výchova

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zistiť vek, v ktorom môže jednotlivec spísať platný závet v danom štáte pobytu. Opísať hlavné prvky jednoduchého závetu a zistiť obvyklé náklady v prípade, že si závet dá vypracovať.

Využitie: Občianska náuka

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

Čiastková kompetencia

1. Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
2. Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
3. Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdlžením alebo ako ich zvládnuť
4. Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze. Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospeli bežne robia. Opísať výhody a nevýhody využívania úveru. Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky. Vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Informatika, Technika, Svet práce

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru. Vysvetliť, prečo je dôležité vybudovať si pozitívnu úverovú históriu. Opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako dlho sa tieto uchovávajú. Uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je poskytnutie úveru.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Informatika

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavaní si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote. Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Informatika

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch.

Využitie: Občianska náuka, Matematika, Etická výchova

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

Čiastková kompetencia

1. Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
2. Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
3. Zhodnotiť investičné alternatívy.
4. Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
5. Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
6. Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Informatika, Etická výchova

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Popísať hodnotu peňazí. Vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície. Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Etická výchova

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Využitie: Matematika, Občianska náuka

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať rôzne zdroje investičných informácií – prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie.

Využitie : Matematika, Občianska náuka, Informatika

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov.

Využitie: Matematika, Občianska náuka, Informatika

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný: Vysvetliť, ako ochrana vkladov chráni investorov.

Využitie : Občianska náuka

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

Čiastková kompetencia

1. Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík
2. Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
3. Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
4. Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
5. Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť. Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Využitie: Triednická hodina, Občianska náuka, Etická výchova

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.

Využitie: Občianska náuka, Geografia

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia

Využitie: Geografia, Občianska náuka

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Využitie: Geografia, Prírodopis, Telesná a športová výchova, Občianska náuka

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach. Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené. Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt. Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.

Využitie: Geografia, Prírodopis, Telesná a športová výchova, Občianska náuka, Výtvarná výchova, Výchova umením

Telesná a športová výchova

Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Využitie: Telesná a športová výchova 5. – 9. ročník

Finančná gramotnosť v ŠKD

Využitie finančnej gramotnosti v ŠKD v jednotlivých záujmových činnostiach.

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastkové kompetencie:

- Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Pomenovať základné ľudské hodnoty.

Pomenovať základné ľudské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny.

Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Opísať príklady bohatstva a chudoby.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Vedieť stručne popísať ekonomickú sféru človeka a rodiny.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia: Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastkové kompetencie:

- Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov.

Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív.

Používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca

Celková kompetencia: **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

Čiastkové kompetencie:

- Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Čiastková kompetencia 3: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný: Vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom.

Čiastková kompetencia 4: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia: **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

Čiastkové kompetencie:

- Vypracovať osobný finančný plán.
- Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Porozprávať, aké môžu byť výdavky na domácnosť a aké môžu byť zdroje príjmov v domácnosti.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch.

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia: **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

Čiastkové kompetencie:

- Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať situácie, kedy si človek peniaze/predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Popísať dôsledky oboch možností.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka. Opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú osobnú vec.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadĺžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia: **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

Čiastkové kompetencie:

- Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- Zhodnotiť investičné alternatívy.
- Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo je dobré ukladať peniaze vo finančnej inštitúcii.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, na čo by človek mohol minúť väčšiu sumu peňazí, ktorú si našetril v peňažnej inštitúcii.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia: **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

Čiastkové kompetencie:

- Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby. Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 1: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať na jednoduchých príkladoch existenciu vonkajších vplyvov na človeka.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine.

Pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Tento dokument je prílohou k Školskému vzdelávaciemu programu. Jednotlivé témy si pedagógovia implementovali do tematických výchovno-vzdelávacích plánov. Je to otvorený dokument pre Základnú školu s materskou školou, Rakovice, ktorý bude na základe skúseností aktualizovaný.

PaedDr. Denisa Benedikovičová
riaditeľka školy